

17.26

*Български
Тибетомекъ на Метта В. Спас*

ИЗВЕЩАНИЕ

или 20,053.

РЕДЪ КНИЖКИ ЗА ДЪЦАТА.

КНИЖКА I.

Къмъ Българчетата!

Голѣмата и между всички разреды на обществото ни преобладающа жажда за учение, като ако не ся утолява съ чисто и здраво умствено питие, ще бѣде принудена да прибѣгва до мѣтны и нечисти изворы, и

Силно осѣщанното лишение отъ книжки сгодны за прочитаніе на дѣцата ны подканихъ да прѣдприемемъ едно редовно изданіе на таквызи книжки.

Цѣльта на туй изданіе е, като доставя редовно, понятно и пріятно чтеніе за младытѣ отрасли на народното ни тѣло, да ги кѣрми още отъ зачалото на умственното имъ развитіе съ кѣрмъ здравъ и полезнъ за нравствениото имъ прорасваніе, и да ги отбива съ врѣме отъ тлетворнытѣ пажити на зловѣднытѣ чтенія.

Редътъ на тѣзи **Книжки за дѣцата** ще слѣдува едно опрѣдѣлено врѣме и ще състави едно годишно течение отъ дванадесетъ листа, на формъ и голѣминъ като настоящйтѣ. А за да може всяко дѣте да си ги набавя,

БИБЛИОТЕКА-СЪГЛАСИЕ "ИЗВЕЩІЕ"
ДАРЪ ОТЪ
ПЕНЧО ШЕКЕРДЖИЕВЪ

В. Шекерджиев

8857

назначава имъ ся цѣна : за дванадесетьтъ едно бѣло ме-
джидіе, платено при получваніето на тѣзи първѣтъ книжкѣтъ,
и при записваніето за редовното имъ получваніе. Часъто
пакъ едната книжка ще ся дава за 100 пары испраццана
съсъ пощѣтъ по вѣнъ, а два гроша безъ пощѣтъ.

Никому на почѣкъ и на вѣрж нѣма да ся дава ввѣнито
да ся испраца ни единъ листъ отъ книжкѣтъ, защото ка-
то е цѣлтъ на издаието имъ за поученіе, умната, труудо-
любива ПЧЕЛИЦА иска съ прѣвъ пѣтъ още да даде е-
динъ полезенъ урокъ на младѣтъ си читатели: Да кугушу-
ватъ потрѣбното и да плащатъ за него въ брой.

Ако КНИЖКѣтъ ЗА ДѢЦАТА намѣрятъ доста сссмо-
помоществователи за да могѣтъ свободно да ся издааатъ,
издательтъ ще ся постарее да си достави и разны избрѣра-
женія за да украсява съ тѣхъ страницѣтъ на списаніето
за по-добро изясненіе на съдържаніето и за замѣване на
малкѣтъ ни читатели.

Цариградъ 1 Январія 1871.

П. Р. Славейковъ

926

ОБРАЗЦОВО НАР. Ч-ЩЕ
Г. ДИМИТРОВ-Плевен
БИБЛИОТЕКА

Книгытѣ и вѣстницытѣ иматъ душѣ.

Всичкыйтѣ свѣтъ и самытѣ даже възрастны и учены сматрять книгытѣ и вѣстницытѣ и употрѣбывать гы като нѣща бездушыны, които нѣматъ никакво вліяніе. Но колко страшно сѣ излѣгани! Книгытѣ и вѣстницитѣ могатъ да мыслятъ, говорятъ и правятъ зло или добро. Единъ лошъ вѣстникъ или една лоша книга сѣ сѣщо тѣй опасны, както може да е опасенъ и единъ лошъ чловѣкъ, мъжъ или жена или дѣте. Който прочита нѣкоякъ лошѣ книгѣ прави това истото което бы правилъ ако да сѣ събираше съ лошы чловѣцы, а който прочита добры книги и добры вѣстници ще каже че прѣдпочита събиранието съ добры чловѣцы. Кое отъ двѣ-тѣ [прѣдпочитатъ малкы-тѣ наши читатели?

Всяка книга, всякой вѣстникъ има душѣ, която има добъръ или лошъ духъ. Тя е душата на списателя или на съчинителя имъ; а когато тая душа мысля и говори въ редоветѣ на книгѣтѣ, тя дѣйствува връзь онѣзи които ѣтъ четѣтъ сѣщо тѣй както бы дѣйствовувалъ връзь тѣхъ лично самытѣ той чловѣкъ.

Списательтъ или съчинительтъ на книгѣтѣ или на вѣстникѣтъ, който бы зель въ рѣкѣ, ты, малый ми читателю, ще ти бѣде другарь до когато ты искашь да ти придружава, и той ще ти говори онова което той ще. А разумѣва сѣ че, ако този ти другарь и събесѣдникъ е лошъ, ще ти направи лошо, ще тя поврѣди.

«Злытѣ бесѣды, — казва Апостоль Павелъ (1 Корин. 15; 33) развалятъ добрытѣ нравы».

А прѣмудрый Соломонъ свѣтѣтува и казва: «Който ходи съ мудрыйтъ мудръ ще бѣде, а който сѣ дружи съ безумнытѣ ще загыне.» (Прит. 13; 20).

Отъ това сѣ разбира че голѣмъ былъ нѣкой, като мене, или малъкъ, като тебе, малый читателю, все трѣба да си доставя добры книги и добры вѣстници които да му бѣдѣтъ добры и полезны другари и пріатели. А още повече младытѣ момченца трѣба да сѣ пазятъ да не про-

читать вѣнъ отъ училищныѣ книги, никоѣмъ другѣ книгѣ или вѣстникѣ, додѣ ся не посвѣтуватъ за това съ родителитѣ си или съ учителитѣ си; защото вляніето което една книга или вѣстникѣ има врѣзь умѣтъ и сърдцето на оногова който ги прочита е таквози, щото може да го ползува или да го поврѣди не само въ тукашний животъ, но и въ бѣдуцій, за вѣчно.

За туй, пазѣте ся, мали мои пріатели, пазѣте ся отъ лошыѣ книги и вѣстници, които има да срѣщните въ животѣтъ си.

Богъ е творецъ міра.

Земята, и всичко що е по земѣ-тѣ, и всичкото небе съ слънцето, съ мѣсецѣтъ и звѣздытѣ — всичко това скупомъ ся нарича Міръ, или както го по-общо казвамы, *Свѣтъ*.

Свѣтътъ е прѣкрасно и чудно нареденъ. Като излѣ-знешъ изъ къщи на откритъ въздухъ, ты виждашь планины, долчини, горы, извори, езера, лѣкы, полены, садове. На кждѣто и да ся озърнешъ, нѣма край на зеленинѣтѣ; а по зеленинѣтѣ ярко пѣстрѣйтѣ разно-шарни цвѣтове. Вездѣ тихо; но ето ся повдига чухвърлигата, выеся на въздухъ, и чурулика веселѣтѣ си пѣсень; ето по кычоритѣ прыпне каджиката и другы птицы; тамѣ брѣмчи пчелица, или пѣстра пемперудка прѣлита отъ цвѣтъ на цвѣтъ; тука по стебьцата на трѣвѣтѣ пѣзи златокрылѣй рогчо (базунакѣ); тамѣ въ свѣтливый виръ плувать множество рыбы, — а на синето небѣ сіяе великолѣпното слънце. Величественно изгрѣва то сутромъ, и пышно вечеръ захожда — и всякой день изгрѣва отъ еднѣ странѣ и захожда на другѣтѣ — противоположнѣ. Нощѣмъ, вмѣсто слънцето на небето явява ся луната, и звѣздытѣ блещукать горѣ на високо. И толкозь много звѣзды, щото чета нѣмать.

Какъ е чудесно устроенъ този свѣтъ!

Подиръ студенѣтѣ зимѣ слѣдува топлата пролѣтъ;

ледътъ ся топи; снѣгътъ исчезва и трѣвѣтъ пакъ наникватъ изъ мрътвѣтъ земѣ; дръвѣята и шубрѣжитъ ся покриватъ съ зелены листовѣ; полетата и лѣкытъ ся обкычатъ съ цвѣтове. Нощитѣ станватъ все по-краткы и по-краткы, днитѣ по-дългы — настанва лѣто. Въздухътъ става горещъ и топлъ; класовѣтъ по нивята наченуватъ да пожлѣтиватъ. Высоко на въздухътъ ся събиратъ облаци, стъмнява ся, чърни облаци закриватъ слънцето. Подемва ся силенъ вѣтеръ; ослѣпителна свѣткавица расича въздухътъ, грѣмъ растрясва трепещущѣтъ земѣ; изъ облацитѣ ся лѣе дждь, напоява жаждушѣтъ земѣ, съживява повянванѣтъ цвѣтове, и изнуреннѣтъ класове, които наскоро ще даджѣтъ богатѣ жѣтвѣ на земледѣлеца.

Лѣтото идва на свършваніе, днитѣ пакъ станватъ помалкы, въздухътъ по-хладничѣкъ и често ся разстила мъгла по земѣтъ. Това е есень. Отъ полетата храната вече е прибрана, а само гроздіето зрѣе по лозіята; на дръвѣята листитѣ жлѣтѣтъ и падатъ: нѣкои отъ птичкытъ ся събиратъ и отлитватъ отъ насъ далеко.

Отъ день на день слънцето изгрѣва по-късно и захожда по-рано; нощитѣ станватъ голѣмы; въ въздухътъ нѣма вече живителна топлина; зеленината на полята и на горытъ исчезва; — настанва зима. Планинытъ, долинытъ, полетата и дѣбравытъ ся покриватъ съ снѣгъ; рѣкытъ и езерата — съ ледъ; земята си отдѣхва подъ бѣло облѣкло и види ся като че спи, но не на дълго: скоро ще пролѣтъ да дойде, и земята изново ще ся пробуди за новъ животъ.

Но кой е създалъ всичко това и наредилъ толкозь чудесно? Може ли какво годѣ нѣщо си отъ само-себе си да ся създаде? Земята е мрътва, а това, що е мрътво, не само че не може нищо да произведе, но не може и да ся движи; така и человекъ не е въ състояніе да създаде това.

Не може смъртнѣй да даде

На цвѣтоветѣ благоуханіе,

Дръвѣята съ листовѣ да облече,

Да оживи полята съсъ дыханіе.

Свѣтътъ какъ може настани?

Даль може дигиѣ планины,
Поля широки да простре,
Межды да тури на море?

На небо слънце можь ли утвърди,

И свѣтло-ясныѣ звѣзды

Той да ли може нареди?

Не. — Но тогазы кой е този, що е създалъ и наредилъ
всичкото въ свѣтътъ толкозъ чудесно?

БОГЪ. Той е създалъ всичко що видимъ ный, и съ-
здалъ го е изъ нищо само, съ еднаѣ думѣ. Той е ТВО-
РЕЦЪ МРА.

Моисей.

Малцина измежду нашитѣ малкы читатели, мыслѣкъ, ще
да има, които да не сѣ чували и да не знаѣтъ поне и-
мето на Моисея; но сумнявамъ ся че не ще бѣдѣтъ и
мнозина между тѣхъ които да знаѣтъ колко-годѣ вѣрно
исторіѣтъ на този знаменитъ въ древность пророкъ-па-
тріотъ. Заради тѣхъ прочеѣ и ный ще іѣ изложимъ ту-
ка вкратцѣ.

Моисей бѣше сынъ на единъ Евреинъ, който наедно
съ другитѣ си сънародници пришелствуваше въ Египетъ.
Той ся родилъ въ 1571-тѣ годинѣ прѣди Христа, въ дни-
тѣ на жестокийтъ Египетскый царь Фараона, който, стра-
хуващецъ ся отъ голѣмото размноженіе на Евреи-тѣ въ
държавѣ-тѣ му, бѣше заповѣдалъ на бабы-тѣ да убивать
мѣжкытъ Еврейскы дѣца при ражданіето имъ.

Моисей бѣше хубаво дѣтенце, и родителитѣ му отъ
милость за него прѣнебрѣгнѣхъ царскѣтъ заповѣдъ и ся
помѣчихъ да утаятъ ражданіето му, като го крѣхъ цѣлы
три мѣсецы; но слѣдъ това понеже не можахъ вече да
го крѣхътъ, зехъ та исплетохъ еднаѣ кошницѣ, засмоли-
хъ іѣ да не пущѣ водѣ и, като го турихъ вътрѣ, зане-
сохъ та го пуснѣхъ по рѣкѣтъ Нилъ, тамо дѣто имаше
обычай да ходи царската дъщеря да ся къпи, съ надеждѣ
да но бы да го намѣри тя и да прѣдстои да го отхрани.

Тази надежда на родителитѣ му ся сбѣде.—Царската дѣщеря видѣ кошиницѣтъ и проводи еднѣкъ отъ слугини-тѣ си да ѣѣ донесе при неѣкъ.—А като ѣѣ отвори, видѣ дѣ-тетото, и понеже бѣше хубаво, домилѣ ѣѣ и го прибра. Между това на дѣтетото сестра му, която обыкаляше татѣкъ, та причакваше да види какво ще стане братѣ ѣѣ, пристѣжи при царскѣтъ дѣщерѣкъ та ѣѣ попыта, ако иска да ѣѣ намѣри еднѣкъ кѣрмилицѣкъ (таѣкъ) да отхрани дѣтетото, и притича ся у дома си та повыква майкѣкъ си, на коѣкъто Фараоновата дѣщеря прѣдаде дѣтетото, за да го кѣрми!

Въобразѣте си каква трѣба да е была радость-та на майкѣтъ когато ся е вращала съ малкѣйтѣ си сынѣкъ удома си да го отхрани и отгледа свободно! Светото Писаніе не ни казува точно колко врѣме го е държала майка му въ кѣщѣтъ си, но като пораснѣло дѣтетото, занесла го на царскѣтъ дѣщерѣкъ, и тя го зела за храненикъ, прибрала го въ палатѣтъ си, дѣто ся въспиталѣ царекѣ и изучилѣ всичкѣтъ мудрость Египетскѣ; а Египетѣ въ онова врѣме былѣ най-просвѣтената страна на свѣта. Но както ся вижда изѣ онова което станѣкъ испослѣ, добрата и разумната майка Моисеева, като го кѣрмила съ майчиното си млѣко, учила го още и на vysokoto и Спасителното онова ученіе: да ся боѣ, да слуша и да обыча Истиннаго Бога, Бога Израѣлева, и да милѣе за своитѣ сънародници; и тѣзи нейны поученія и наставленія тѣѣ ся вкоренили въ сѣрдцето му, щото нищо не могло испослѣ да гѣ искорени и истрѣби; за това и като възмѣжѣ той и доѣде на възрасть, прѣдпочете да злостражде наедно съ народѣ-тѣ си, людѣтѣ Израѣлевы, а не да живѣе съ Египтенѣтъ, да ся наслаждава на всичкѣтъ добрини и пріятности въ царскѣтъ палаты и да ся кланя на идолытѣ.

Негова-та прѣданность и любовь кѣмѣ еднородцы-тѣ му, направихѣ да го намрѣзятѣ въ Фараоновѣтъ дворѣ, отъ което ся и принуди най-послѣ да побѣгне изѣ Египетѣ и да иде въ земѣтъ на Маѣамцѣтъ, дѣто ся спогоди съ едного отъ жрецытѣ на тѣкъ земѣкъ да пасѣ стадата му въ пустынѣтъ.

Примыслѣте сега положеніето на едного челоуѣка кой-

то е отхраненъ и е живѣлъ 40 години въ градъ многолюденъ и въ царскый дворъ, да ся намѣри въ пустыніѣтъ самъ и да нѣма за покрывкѣ друго освѣнь овчарскѣтъ си гуглѣ, ни хранѣ друго освѣнь млѣко и сыреніе — и да живѣе самъ самненичѣкъ въ пустыніѣтъ, съ овцитѣ само и съ овчарскитѣ си кучета! Каквы трѣба да сѣ были неговитѣ чувствованія въ това голѣмо промѣненіе! Но Мойсей съ вѣрѣтъ въ Бога и съ любовитѣ къмъ народѣтъ си, прѣтърпѣ всичко това и, като прѣживѣ други 40 години въ пустыніѣтъ, съ тѣзи непрѣложны чувства, показа ся достоинъ за великото дѣло на избавленіето, за което му ся и заповѣда отъ Бога да ся върне въ Египетъ, като неговъ прѣдставитель, за да изведе Израиленитѣ отъ тамо. Като положи голѣмъ трудъ, съ Божіѣтъ помощъ, той извърши най-послѣ та изведе народѣтъ си отъ Египетъ и го води и управлява други пакъ 40 години въ пустыніѣтъ.

Какво направи Богъ чрѣзъ Моисеевѣ рѣкѣ въ Египетъ, какъ прѣведе Израиленитѣ прѣзъ Червеното море, и какъ ся минѣхѣ тѣ въ пустыніѣтъ, това го оставямы да го научатъ малкитѣ ни читатели, като прочетѣтъ въ Библиѣтъ книгѣтъ на Исходъ.

Онова което искамы да ся впечата най-вече въ умѣтъ и сърдцето имъ е, въ свѣтско отношеніе: похвалната черта на неговитѣ характеръ — прѣданността къмъ народѣтъ му; а въ духовно: назидателныйтъ примѣръ на Божіето надъ него правосѣдіе. Нашитѣ млади пріатели не трѣба никога да забравятъ, че ако и да обычаше Богъ Моисея толкозь много щото и приказваше съ него лице съ лице; но защото той, Мойсей, веднѣжъ само Го не послуша въ пустыніѣтъ, въ наказаніе за това лиши го отъ благодареніето да влѣзе въ обѣтованнѣтъ земіѣ, въ койѣ-то завеждаше той народѣтъ си, а само отдалечъ му іѣ показа, и че Милостивый иначе Богъ въ правосѣдіе-то си така ще исключи отъ Небесното си Царство всякого кой-то го не слуша на пълно и не ся покорява на неговитѣ заповѣди и повелѣнія.

Маймуната.

Маймунитѣ живѣйтѣ въ горешытѣ страны на Азіиѣ, Африкѣ и Америкѣ, а най вече по широкытѣ усойны дѣбравы въ Индіиѣ; тѣ не сѣ отъ родѣтъ на плѣтояднытѣ звѣрове, защото ся хранятѣ съ листове, съ плодове, съ просо, съ маисъ, съ птичешкы яйца, а най-много обычатѣ ябълкытѣ и гроздіето.

Тѣ сѣ чудно пріемчивы и твърдѣ пѣргавы, но без-смысленны, упрямы, отмъстителны, коварны и нечисты; не могатѣ да прѣстоятъ ни минутѣ безъ движеніе, и толкозъ сѣ забавны (джумбишліи), щото могатѣ да разсмѣйтѣ и най-нажаленѣ человекѣ.

Ако и да иматѣ външно сходство съ человекѣ, тѣ сѣ грозны: носѣтъ имѣ е плоскаты, лицето имѣ сѣжрчано — лукаво и тѣжно, което гы прави еше по забавны. При все това тѣ твърдѣ обычатѣ да ся огледватѣ на огледало. Въ движеніето имѣ ся види коварство и любопытство.

Тѣ истрѣбватѣ цѣлы полета засѣяны съ плодове, и често обиратѣ колибы, въ които забѣлѣжатѣ нѣщо за ѣденіе; не могатѣ да изядѣтъ толкозъ плодове колкото съсипватѣ, зематѣ едно какво да е оовощіе, и, като го нахапять, тосѣ часъ хващатѣ друго. Кога ся случи на пѣтникѣ да обѣдва въ полето, близу до дръвїя на които има маймуны, той не може съгледа какѣ ще сѣ прикрадижѣтъ и ще му раздѣрпаты обѣдѣтъ. А освѣнь това и ако сполучатѣ да отвлекѣтъ нѣщо, тѣ изъ далечъ го дразнятѣ, кривятѣ му ся, показватѣ му отвлеченното и бѣгатѣ или драгватѣ възъ дървото на горѣ, щомѣ рече той да гы наближи.

При всичкытѣ си вѣтренность и неразбранство, тѣ, кога ся събержѣтъ много, пазятѣ редѣ и припазливость. Кога нападватѣ на полета които сѣ посѣяны съ дыни, тѣ ся нареждатѣ една до другѣ на дългѣ линїиѣ, която да има крайтѣ си въ горѣжѣ гдѣто живѣйтѣ. Прѣднитѣ кѣсатѣ дынитѣ и гы подаватѣ на другытѣ, и тѣй излека гы прѣмѣтатѣ щото навчасъ дынитѣ ся прибиратѣ все въ горѣжѣ, гдѣто маймунытѣ натрупватѣ корыститѣ си. Между това настаняватѣ тѣ нѣколко стражы и при най-малкото

отъ тѣхъ искрещаваніе всичкото стадо ся скрива въ дѣбравитѣ или по высокитѣ мѣста на планинѣтъ.

Ако ся случи, да бѣжтъ нѣкоѣ маймуны, то другитѣ ся впускатъ да ѣ отърватъ, и, ожесточены, гонятъ неприятелитѣ си съ камъніе и тосгы. Тѣ иматъ съ Негритѣ непрѣстанны войнѣ, и наврѣменѣ тичатъ слѣдъ тѣхъ доро до въ самитѣ имъ колибы.

Маймунытѣ може да ся научатъ: да слугуватъ на домашны работы, да носятъ не твърдѣ тежки нѣща, да поливатъ цвѣтіята, да свирятъ съ свиркѣ, да ся обличатъ, да тупатъ тѣпанѣ, да растрѣбватъ стаѣ, да въртятъ колело, да сѣкнуватъ огънь и д. т. толкозъ е голѣма приемката имъ; но не трѣбва да ся обвѣрвамы на тѣхъ: тѣ не напушатъ склонноститѣ и привычкитѣ си.

Въ Александриѣ една маймуна, облечена въ богато облекло, много искусно играяла. Всички зрители мыслили, че това е чловѣкъ играчъ подъ маскѣ. Но ето нѣкой отъ тѣхъ хвърля на подѣтъ шепѣ орѣхы, и маймуната оставя игрѣтъ и съ таквѣсь бързинѣ ся спустила връзъ орѣхытѣ, щото размѣла всичкитѣ.

Много анекдоты расказватъ за маймунскытѣ шегы. Една отъ тѣхъ видѣла, какъ ступанката ѣ си кѣпала дѣтето въ топлѣ водѣ, и си наумила и тя тѣй да го окѣпе: зела еднѣ ведрицѣ съсъ студенѣ водѣ, и ѣ изляла отъ горѣ му; слѣдъ това уловила была отъ огнището гърнето съ врелецѣтъ, за да го поокѣпи еше, но за честь, на испищаваніето на дѣтето долѣтъли домашнитѣ и го избавили отъ усерднѣтъ новѣ майкѣ.

Каквото да залови нѣкой да прави, маймунытѣ сѣ всякога готовы да приемватъ и като че не имъ ся ще въ нищо да устѣпватъ на чловѣка. Когато ученитѣ людіе Бутерѣ и Кондаминѣ, въ врѣмето на пѣтуваніето си, наблюдавали нѣкои работы, маймунытѣ забѣлѣжвали всичкитѣ имъ движенія, и слѣдъ нѣколко врѣмя реченнитѣ учени, видѣли на едно мѣсто да показватъ маймуны, които, като надѣнѣли очила на носѣ, заничали прѣзъ тѣхъ кѣмъ звѣздытѣ, драскали по бѣлѣ книгѣ съ перо, гледали въ часовницытѣ и подражавали всичкитѣ тѣхны движенія.

Маймунитѣ толкозъ навъкнуватъ да разбиратъ чело-
вѣческыйтъ языкъ, щото по нарѣчаніе на ступанина си
подаватъ таквызъ дрехы, каквито иска той, и дори не по-
бъркватъ въ избираніето ина цвѣтътъ (боіѣтъ).

Тѣ нѣжно обычатъ дѣцата си, хранятъ ги и ги но-
сятъ подирѣ си, милватъ ги и ги пригрѣщатъ тѣй сижно,
щото отъ излишнѣ нѣжностъ по нѣкога ги удушаватъ.

За хлѣбтъ.

За хлѣбтъ! А че какво има да ни ся казва за едно
нѣщо толкозъ общо — за нѣщо което познаваме и упо-
трѣбваме общо отъ малечкы, може бы да кажѣтъ мнози-
на отъ малкытѣ ни читатели, като видятъ заглавіето на
тѣзи статіѣ, но при всичко това, малкы мои пріатели, има
много работы да ся раскажѣтъ за хлѣбтъ, които страхъ
мя е че мнозина отъ васъ незнаѣтъ, и за които даже не
сѣ ни помыслили. Тѣй, на примѣръ, кога и дѣ най-на-
прѣдъ ся е евело праваніето и употрѣбеніето на хлѣба,
кой го е най-напрѣдъ изнамѣрилъ и дрѣ.

За тѣзи двѣ питання нашитѣ познанія сѣ твърдѣ о-
граничени. Въ книгѣтъ на Бытія гл: 3; 13. срѣщамы
първото историческо споменуваніе за хлѣбтъ, което по-
казва че употрѣбеніето му е твърдѣ отколѣшно.

Кытайцитѣ отдаватъ въведжаніето да ся прави и у-
потрѣбѣва хлѣбтъ въ Кытай на одного отъ мудрецитѣ си,
който ся казвалъ Шог-Нунг, и който живѣлъ 1998 годи-
ны прѣди Христа.

Егыптянитѣ считали Изидѣ като изнамѣрниѣ на об-
работваніето на пшеницѣтъ и на праваніето хлѣбъ.

Старитѣ Гърци отдавали изнамѣрваніето да ся прави
хлѣбъ на Церерѣ и на Триптолема.

Първытѣ жители на Италиѣ грухали житото (както и
до сега еще дивацитѣ въ Америкѣ правятъ съ палурѣтъ)
и го варѣли та го ядѣли като булгуръ.

Въ страны и мѣста дѣто не знаѣтъ еще да правятъ
хлѣбъ, челоуѣцитѣ ся хранятъ и днесъ, както прѣди изна-
мѣрваніето му, съ орисъ, съ кореніетѣ на разны растенія,

съ плодове отъ дръвѣя, съ месо отъ животны и рибы.

Жителитѣ на Индіѣ и по нѣкои мѣста още въ Азіѣ и Африкѣ хранятъ ся и до сега съ варенъ оризъ.

Жителитѣ на Южнѣ Америкѣ ся хранятъ съ единъ видъ брашнистъ оризъ; който сгрукхватъ или смелватъ и, като го разбъркатъ съ водѣ, ядѣтъ го и суровъ и печенъ въ пещъ или въ пепельтъ.

Ескимцитѣ, които населяватъ студенытъ поясы, хранятъ ся собствено съ тлѣстинжтѣ на нѣкои морскы голѣмы рибы, които живѣятъ на голѣмы роеве въ онѣзи сѣверны моря, и отъ мѣсото на птицы, които посѣщаватъ онѣзи мѣста прѣзъ лѣтото.

Жителитѣ на Полинезіѣ въ Тихый океанъ живѣятъ отъ плодтъ на едно дърво което ся казва *хлѣбно-дърво*. Този плодъ, който ся казва хлѣбенъ плодъ, прилича на пѣпешъ, опекаѣтъ го въ пещъ или въ пепель и го ядѣтъ; той има вкусъ на печенъ хлѣбъ помазанъ съ кравіе масло.

Жителитѣ на Европѣ ядѣтъ обыкновенно хлѣбъ направенъ отъ пченицѣ, ечмикъ, папуръ, рѣжь или и отъ овесъ, а нѣкои на пр. по-многого отъ Ирландцитѣ, жителитѣ на южнѣ Францѣ и една голѣма часть отъ Германцитѣ ся хранятъ съ картофы (барабой).

Понеже человекъ не може да живѣе безъ таквѣзи хранѣ въ който да нѣма брашнисто вещество, благодѣтелната Божія рѣка е щедро наспорила тѣзи нужнѣ прѣпорѣка на сществованіето му по всячкитѣ части на земѣтѣ, въ видъ на плодове, кореніе, сѣмена и дрѣ. тѣи що человекъ да не страда отъ недостатокътъ и лишението ѣ.

Въ Нью-Йоркѣ има една машина която сама отсява, смѣла житото, прибира и подмѣсва брашното, прави го на хлѣбове, мѣта го въ пещьтѣ и като ся спече изважда го и го прѣдава да ся продава безъ да туря человекъ рѣкѣ на всичко това. Тая машина изважда много хыляды хлѣбове всякой день.

Почитайте родителитѣ си.

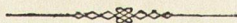
Веднѣжъ едно дѣте искокнѣ бѣжишкомъ изъ една портѣ на улицѣ прѣзъ който азъ минувахъ, и въ бѣгътъ си блѣснѣ ся о мене и що мя не свали; обърнѣхъ ся да видѣмъ кой го гони и видѣхъ на портѣтъ единѣ женѣ разгнѣвенѣ много, имаше и тоягѣ въ рѣцѣтъ и. Тази сѣтна мя докара въ любопытство и, като попытахъ какво е и що е, съсъ скърбъ ся научихъ, че дѣтето което ся блѣснѣ о мене было сынѣ на онѣзи женѣ и че то разсърдено за нѣщо посегнало да удари майкѣ си, а тя го погнала съ тоягѣтъ.

Таквизъ чада никога не виждатъ добръ день, защото гнѣвъ Божій пада отъ горѣ имѣ. »Почитай бащѣ си и майкѣ си, за да бѣдешъ живѣ за много врѣме и да благоденствувашъ на землѣтъ» и др. казва Богъ въ законѣтъ си. (Втор. гл. 5; 16.)

Георгій Вашингтонѣ, на когото името е славно по всичкий свѣтъ за честността, благочестіето и за народоспасителнытъ му подвизы, много почиташе и обичаше родителитѣ си отъ малкѣ още. Веднѣжъ той, додѣ былъ младѣ еще, щѣлъ да влѣзе като своеволенѣ службашъ въ единѣ воененѣ корабъ. Дошло деньтъ въ който да трѣгне; корабѣтъ готовѣ да отплува чакалъ прѣдѣ бащинѣтъ му домѣ; ладіиката съ който излѣзли да го зематъ бѣше вече на сълбѣтъ въ пристанището, бѣхѣ внесли вече въ неѣмъ дрехытъ му, и ладіеритѣ не чакахѣ освѣщъ да влѣзе и той да ся вържатѣ въ корабѣтъ.

Вашингтонѣ, като добръ сынѣ отаде да ся прости съ майкѣ си; а като ѣмъ намѣри наскърбена и че плачеше, тутакѣ си рече на служѣтъ, да каже на ладіеритѣ да му извадятъ дрехытъ и да ся отидѣтъ: «защото, рекѣ, никога не ще ся рѣшиѣ да направѣмъ нѣщо, което може да оскърби и нажали майкѣ мѣ.»

Майка му като видѣ чадолюбіето на сына си и чу рѣшеніето му, «Георгіе, каза, Богъ ся обѣщава да благослови онѣзи които обичатъ родителитѣ си, и азъ вѣрвамъ че ще благослови и тебе.»

Характерѣтъ на истинныитѣ пріятель.

За человекѣ, когото ты наричашъ пріятель твой, кажи ми: Плаче ли съ тебе въ скърбно врѣме?

Изобличава ли тя искрено въ лице, когато други ти ся присмивать или тя хулять отзадъ ти ?

Наема ли ся да тя защити, когато клеветничество-то скритомъ управа противу честь-тъ ти смъртоносны-тъ си стрѣлы ?

Припознавали тя съ истото присърдце, и обхожда ли ся съ тебе съ истѣтъ пріятелскѣ пригодливостъ прѣдъ по-горни-тъ отъ него по чинъ и по имотъ, както и кога гордостъта и тщеславіето не въспира оправданіята на пріятелството ?

Ако загубы и злочестины тя принудять да ся оттеглишь въ единъ по-унизителенъ животъ, въ който не ще можешъ да ся показвашъ както испърво въ събранія-та, нито ще можешъ да посрѣщашъ пріятелитъ си съ истѣтъ свободностъ както изнапрѣдъ, нему драго ли му е да ся събира пакъ съ тебе, и вмѣсто да ся оттегля полека-лека отъ тебе и да смалява бескорыстнытъ си посвѣщенія, посѣщава ли тя по-често и радва ли ся да тя нарича пріятель, раздумва ли тя и помага ли ти да прѣносвашъ по-охолно тежкотитъ отъ побръкваніето на работытъ ти ?

Когато болѣсть нѣкоя тя накара да ся оттеглишь отъ веселытъ и многогрыжнй той свѣтъ иде ли подирѣ ти въ тихото и мрачното ти прибѣжище, слуша ли тя съ вниманіе, и възлива ли балзамъ на утѣшеніе връзь изнемогнж-льйтъ ти духъ ?

Най-послѣ, когато смъртъта вече скѣса всякѣ земнѣ врьскѣ, пролива ли слъзъ на гробътъ ти, и спазва ли паметътъ на взаимното ви дружество като неотемлемно съкровище ?

Който не прави всичко това що рекохъ, възможно е да ти бѣде другарь, ласкатель, прѣльстникъ, — Но вѣрвай мя, пріятель не ти е.

Свѣтъ отъ бащѣ на сынъ.

Прочутыйтъ романистъ на вѣкътъ ни, англичанинътъ Валтеръ Скотъ, далъ слѣдующійтъ свѣтъ на сына си: — Прочитай, любезный ми Кароле, най-полезното. Человѣкъ

отлича отъ скотоветѣ и отъ птицитѣ по това само, дѣто има срѣдствата да ся ползува отъ знаніята на прѣродителитѣ си. Ластовицата зице истото гнѣздо, което баща ѝ и майка ѝ сж зидили, и врачето не печели нищо отъ опытѣтъ на родителитѣ си. Сынѣтъ на мудрыйтъ шупарь, ако бы той ималъ сынъ, щѣше да бѣде простъ единъ скотъ, добъръ само заради добрытѣ си свынскы бутове. Человѣкъ е по-другояче. Нашитѣ прѣдѣды сж обитавали въ пещеры и сѣнници (чаджри), а ный правимъ палаты за богатитѣ и успокоителны колибы за сиромасытѣ. А защо това? Защото имамы силж, като сматрамы минжлото, да правимъ еще по-хубаво онова което сж по-за хубаво правили прѣродителитѣ ни, и да отбѣгвамы отъ погрѣшкытѣ имъ. Но за да извършвамы това изисква ся да изучавамы исторіитѣ, и да ѣхъ сравнявамы съ това което става днесъ.

Послушаніето и наказаніето.

Какво не изговаряно благословеніе за дѣцата е послушаніето! Колко съхранително на благополучіето, и прѣдпазително отъ злополучіето е това, дѣто да ся приучва нѣкой отъ наймладый си възраст на съвършенно повиновение! Дѣцата трѣба да ся не подвояватъ, нито да пытатъ защо, но трѣба на часѣтъ да извършватъ онова което имъ за добро заповѣдва баща имъ или майка имъ. Младото клонче лесно ся прѣгнѣва, но слѣдъ изминуваніето на малко години то става кораво, и тогазы ся счупва прѣди да ся прѣгнѣне. Малко едно постоянство отъ стражъ на родителитѣ изнайнапрѣдъ ще гы отърве отъ многогодишно скърбяніе. Като постоянствуватъ да искатъ отъ дѣцата да имъ ся покоряватъ и да гы слушатъ, трѣба да гледатъ и тѣ да гы не раздразневатъ нито чрѣзъ безумны и несмысленны заповѣди да гы докарватъ до да не рачатъ да ся покорятъ и да послушватъ. А когато стане нужда да гы накажатъ за нѣщо, нека внимаватъ да извършватъ това не насилственно и съсъ гнѣвъ, но като длѣжность, тихомъ и съсъ съболѣзнованіе.

Благосовѣтный министръ.

Единъ отъ министрытъ на просвѣщеніето въ Прусіѣ често казувалъ: „Общаламъ съмъ ся прѣдъ Бога, че и найсетнето сираче ще го считамъ като същество, което може да прѣдстане прѣдъ Бога противу мене, ако бы азъ да ся непогрыжъ за да получи и то възможното образование споредъ както ся пада на същество словесно и христіанско чедо.“

Тѣй сж мыслили и тѣй сж дѣйствували прусскытъ министры п за туй днесъ прусскый народъ достигнѣ до таквозъ величіе и славѣ. Ный бы желали тѣзи совѣтны думы по-често да ся прѣговаряхъ отъ нѣкои училищны Настоятелства, за да не забравятъ голѣмѣтъ отговорность на положеніето си.

Море изсушено.

На сѣвернѣ странѣ отъ старѣ Холландіѣ имало отколъ море, което ся казвало Харлемъ: туй море трудолюбивитѣ жители на Холландіѣ го прѣсушили въ разстояніе на 15 години (отъ 1839—1855) съ 3,400 талира разноска. Бывшето море, суха земя днесъ, обзема 200 хыляды уврата работнѣ земѣ, която храни повече отъ 100,000 души! Какво не прави трудолюбіето съ търпеніето, когато мързельтъ прѣобраща на блата и бесплодны пустини и най-хубавытъ и плодovitы полета.

Добъръ свѣтъ.

Ако искашь да не сгрѣшатъ устнитѣ ти, трѣба да внимавашь петъ нѣща: 1) За *Какво* говоришь, 2) *Кому* говоришь, 3) *Какъ* говоришь, 4) *Дѣ* говоришь и 5) *Кога* говоришь.

Полезны правила.

- 1) Не оставяй за утрѣ днешнѣтъ работѣ.
- 2) Не натоварвай на другы да ти вършатъ работѣ койшто можешъ самъ да си іѣ извършишь.
- 3) Не прави разноска, като не ти сж парятъ въ джобѣтъ.
- 4) Не купувай нѣща които не ти трѣбать, ако и да сж евтены.
- 5) Не ся сърди за безъ нищо, и когато ся случи да ся разгѣвнишь не продумвай и не ся рѣшавай на нищо додѣ не исчетешъ Отче нашѣ.

Въ цвѣтъ ся ввира Медъ събира
 Малката пчела;
 Ако трудни Но ся чудны
 Нейнытъ дѣла;
 Отъ брънченіе Намъ ученіе:
 ТРУДЪ ЗА ПОХВАЛѢ.